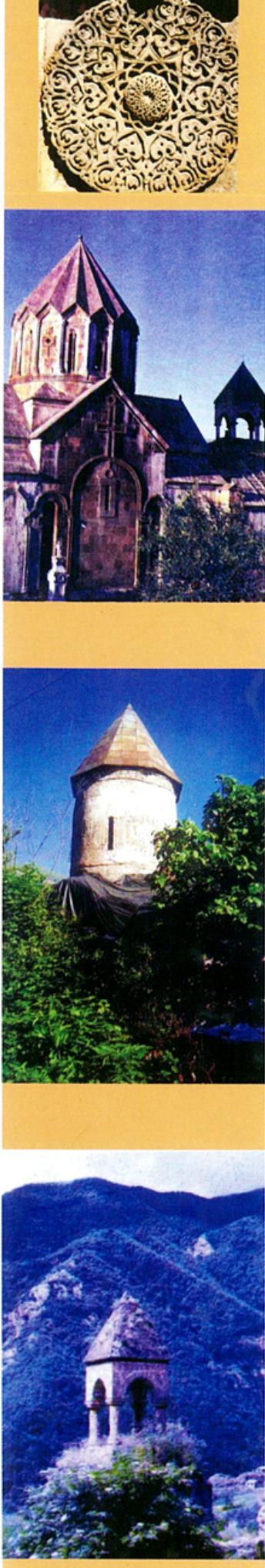

Həcmi böyük olduğundan sorğu əsasında təqdim edilə bilər.

QAFQAZ ALBANIYASININ AZƏRBAYCANIN VƏ QAFQAZIN TARİXİNDƏ YERİ VƏ ROLU

Beynəlxalq elmi konfransının
ƏSƏRLƏRİ

RESEARCH PAPERS

of the International scientific conference

THE PLACE AND ROLE OF CAUCASIAN ALBANIA IN THE HISTORY OF AZERBAIJAN AND CAUCASUS

ТРУДЫ

Международной конференции

МЕСТО И РОЛЬ КАВКАЗСКОЙ АЛБАНИИ В ИСТОРИИ АЗЕРБАЙДЖАНА И КАВКАЗА

посвящается

75-летию член-корреспондента НАНА
Ф. Дж. Мамедовой

QAFQAZ ALBANIYASININ AZƏRBAYCANIN VƏ QAFQAZIN TARİXİNDƏ YERİ VƏ ROLU

**Beynəlxalq elmi konfransının
ƏSƏRLƏRİ**

RESEARCH PAPERS

of the International scientific conference

THE PLACE AND ROLE OF CAUCASIAN ALBANIA IN THE HISTORY OF AZERBAIJAN AND CAUCASUS

ТРУДЫ

Международной конференции

МЕСТО И РОЛЬ КАВКАЗСКОЙ АЛБАНИИ В ИСТОРИИ АЗЕРБАЙДЖАНА И КАВКАЗА

посвящается

**75-летию член-корреспондента НАНА
Ф.Дж. Мамедовой**

Баку- 2012

**Qafqaz Albaniyasının Azərbaycanın və Qafqazın tarixində yeri və rolü
Beynəlxalq elmi konfransının əsərləri**

**“QAFQAZ ALBANIYASININ AZƏRBAYCANIN VƏ
QAFQAZIN TARIXİNDƏ YERİ VƏ ROLU”**

Bakı, 1-3 dekabr 2011-ci il

İŞTİRAKÇI ÖLKƏLƏR:

Azərbaycan, İngiltərə, Almaniya, İtaliya, Yaponiya, Gürcüstan, Polşa, Rusiya, ABŞ

KONFRANSIN DİLLƏRİ: Azərbaycan, ingilis, rus

KEÇİRİLMƏ YERİ: “Hilton Bakı” oteli, Azadlıq prospekti, 1, Bakı, Azərbaycan

ELMİ KOMİTƏ:

Mehdiyev R.Ə.	Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının (AMEA) həqiqi üzvü Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının rəhbəri
Paşayev A.M.	AMEA-nın həqiqi üzvü, Milli Aviasiya Akademiyasının (MAA) rektoru
Məmmədova F.C.	AMEA-nın müxbir üzvü, tarix elmləri doktoru, Azərbaycanın Əməkdar elm xadimi, AMEA-nın Tarix İnstitutunun “Azərbaycanın tarixi coğrafiyası” şöbəsinin müdürü, Milli Aviasiya Akademiyasının “İctimai fənlər” kafedrasının müdürü
Məmmədova G.H.	Memarlıq doktoru, professor, Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universitetinin (AzMİU) rektoru
Rəhimova M.N.	Tarix elmləri doktoru, AMEA-nın Arxeologiya və Etnoqrafiya İnstitutunun direktoru
Babayev İ.A.	Tarix elmləri doktoru, AMEA-nın müxbir üzvü, AMEA-nın Arxeologiya və Etnoqrafiya İnstitutunun “Antik arxeologiya” şöbəsinin müdürü
Aleksidze Zaza	Gürcüstan Elmlər Akademiyasının müxbir üzvü, tarix elmləri doktoru, İ.Cavaxișvili adına Tbilisi Dövlət Universitetinin professoru, Gürcüstan Əlyazmalar Fondunun baş elmi məsləhətçisi (Gürcüstan), Fransa və Gelat Akademiyalarının üzvü
Hirose Yoko	Siyasi menecment fakültənin dosenti, Keyo Universiteti (Yaponiya)
Keyt Hitçins	Tarix elmləri doktoru, professor, İllinoys Universiteti, ABŞ

YERLİ TƏŞKİLAT KOMİTƏSİ:

Hacıyeva Səbinə	Memarlıq üzrə fəlsəfə doktoru, dosent, AzMİU
Əsgərov Abbas	Aparıcı məsləhətçi, AR Prezidenti yanında Elmin İnkışaf Fondu
Səmədov Rövşən	Memarlıq üzrə fəlsəfə doktoru, AzMİU
Əliyev Fərid	AzMİU-nun Xarici Əlaqələr Şöbəsinin müdürü
Qoşqarlı Qoşqar	Tarix üzrə fəlsəfə doktoru, AMEA-nın aparıcı elmi işçisi
Hacıyeva Ülviyə	Tarix üzrə fəlsəfə doktoru, AMEA-nın baş elmi işçisi
Şərifzyanova Nigar	Doktorant, MAA

**“PLACE AND THE ROLE OF CAUCASIAN ALBANIA IN THE HISTORY OF AZERBAIJAN
AND CAUCASUS”**

Baku, 1-3.12.2011

PARTICIPATED COUNTRIES:

Azerbaijan, England, Germany, Italy, Poland, Romania, Russia, USA, Japan

CONFERENCE LANGUAGE: Azerbaijani, English, Russian

CONFERENCE VENUE: Hotel “Hilton”, Azadlig Avenue, 1, AZ-1000, Baku, Azerbaijan

SCIENTIFIC COMMITTEE:

Mehdiyev R.E.	Academician of Azerbaijan National Academy of Science (ANAS), Head of Administration of the President of the Republic of Azerbaijan
Pashayev A.M.	Academician of Azerbaijan National Academy of Science (ANAS), Doctor, honored worker of the science of Azerbaijan, Rector of National Aviation Academy (NAA)
Mammadova F.Dj.	Corresponding member National Academy of Science (ANAS), Doctor of historical sciences, honored worker of the science of Azerbaijan, head of Department “Historical geography of Azerbaijan” of ANAS and of Department “Social sciences” of NAA
Mammadova G.G.	Doctor of architecture, professor, Honored architect of Azerbaijan, Rector of Azerbaijan University of Architecture and Construction (AzUAC)
Rahimova M.N.	Doctor of historical sciences, Director of Institute of Archaeology and Ethnography, ANAS
Babayev I. A.	Corresponding member of ANAS, Doctor of historical sciences, Head of department “Antique archaeology”, ANAS
Alexidze Z.N.	Corresponding member of the Academy of Science of Georgian, Doctor of historical sciences, prof. of Tbilisi State University named after I. Javakhishvili, Senior scientific adviser of National Center of Manuscripts, Corresponding member of the French Academy of inscriptions and the belles-lettres, Full member of Gelati Academy of Science
Hirose Yoko	Associate professor, Faculty of Policy Management Keio University, Japan
Keith Hitchins	Professor of History, University of Illinois, Urbana, Illinois, USA

ORGANIZATIONAL COMMITTEE:

Hajiyeva Sabina	PhD on architecture, associate professor, AzUAC
Asgarov Abbas	Leading consultant, Science Development Foundation under the Prezident of the Republic of Azerbaijan
Samadov Rovshan	PhD on architecture, AzUAC
Aliyev Farid	Head of the International relations department, AzUAC
Goshgarli Goshgar	PhD on history, Leading researcher at the Department “Archaeological maintenance”, Institute of Archaeology and Ethnography, ANAS
Hajiyeva Ulviya	PhD on history, Senior researcher of the Department “Ethno archaeology”, Institute of Archaeology and Ethnography, ANAS
Sharifyanova Nigar	Doctoral candidate, NAA

**«МЕСТО И РОЛЬ КАВКАЗСКОЙ АЛБАНИИ В ИСТОРИИ
АЗЕРБАЙДЖАНА И КАВКАЗА»**

Баку, 1-3.12.2011

СТРАНЫ- УЧАСТНИЦЫ КОНФЕРЕНЦИИ:

Азербайджан, Англия, Германия, Италия, Польша, Румыния, Россия, США, Япония.

ЯЗЫК КОНФЕРЕНЦИИ: азербайджанский, английский, русский

МЕСТО ПРОВЕДЕНИЯ: Отель “Hilton”, пр. Азадлыг, 1, AZ-1000, Баку, Азербайджан

НАУЧНЫЙ КОМИТЕТ:

Мехтиев Р.Э.	Академик Национальной Академии Наук Азербайджана (НАНА). Руководитель Администрации Президента Азербайджанской Республики
Пашаев А.М.	Академик Национальной Академии Наук Азербайджана (НАНА), Доктор физ.-мат. наук, заслуженный деятель науки Азербайджана, Ректор Национальной Академии Авиации (НАА)
Мамедова Ф.Дж.	Член-корреспондент НАНА, доктор исторических наук, заслуженный деятель науки Азербайджана, кавалер ордена Славы, зав. отделом «Исторической географии Азербайджана» Института Истории НАНА, зав. каф. «Общественные дисциплины» Национальной Академии Авиации (НАА)
Мамедова Г.Г.	Доктор архитектуры, профессор, заслуженный архитектор Азербайджана, Ректор Азербайджанского Архитектурно-Строительного Университета (АзАСУ)
Рагимова М.Н.	Доктор исторических наук, директор Института Археологии и Этнографии, НАНА
Бабаев И.А.	Член-корреспондент НАНА, доктор исторических наук, зав. отделом «Археология» Института Археологии и Этнографии НАНА.
Алексидзе З.Н.	Член-корреспондент АН Грузии, д.и.н., профессор Тбилисского Государственного Университета им. И.Джавахишвили, главный научный консультант отдела «Древних рукописей» Рукописного Фонда Грузии, член Французской и Гелатской Академий Наук
Хиросе Йоко	Доцент факультета Политического менеджмента, Университет Кейо (Япония)
Хитчинс Кейт	Доктор исторических наук, профессор, Университет Иллинойса, США

ОРГАНИЗАЦИОННЫЙ КОМИТЕТ:

Гаджиева Сабина	Доктор философии по архитектуре, доцент, АзАСУ
Аскеров Аббас	Ведущий консультант, Фонд развития науки при Президенте Азербайджанской Республики
Самедов Ровшан	Доктор философии по архитектуре, АзАСУ
Алиев Фарид	Глава Отдела по Международным Связям, АзАСУ
Гошгарлы Гошгар	Доктор философии по истории, ведущий научный сотрудник отдела «Археологическое обслуживание» Института Археологии и Этнографии НАНА
Гаджиева Ульвия	Доктор философии по истории, старший научный сотрудник отдела «Этноархеология» Института Археологии и Этнографии НАНА
Шарифзянова Нигяр	Докторант, НАА

СОДЕРЖАНИЕ

1. Professor Fəridə Məmmədova.....	8
2. <i>Фарида Мамедова.</i> Проблемы на пути становления азербайджанского албановедения.....	20
3. <i>Фарида Мамедова.</i> Гандзасарский собор и его эпиграфика.....	25
4. <i>Мамедова Гульчохра.</i> Место и роль Кавказской Албании в истории азербайджанской архитектуры.....	31
5. <i>Г.Г.Мамедова.</i> Албанские храмы Кедабекского района.....	43
6. <i>М.Н. Рагимова.</i> Археологические исследования памятников Кавказской Албании.....	47
7. <i>Jost Gippert.</i> The Albanian gospel manuscript – new findings.....	55
8. <i>Бернард Утье.</i> По поводу так называемого удинского заимствования.....	65
9. <i>О.М.Давудов.</i> О северной границе Кавказской Албании.....	67
10. <i>И.А.Бабаев.</i> Юго-Восточный Кавказ в мидийско-ахаменидское время.....	76
11. <i>B.A. Лившиц.</i> Страны и народы Кавказа и Закавказья в сасанидских надписях III в.....	85
12. <i>Marek Jan Olbrycht.</i> Albania in the Parthian period.....	89
13. <i>М.С. Гаджиев.</i> К вопросу о времени восхождения на трон Аршакидов Албании.....	91
14. <i>Муртазали Серажутдинович Гаджиев, Вели Мирзагомедович Юсуфов.</i> О так называемой Дербентской албанской надписи.....	97
15. <i>By Keith Hitchins.</i> The Caucasian albanians and the arab caliphate: the crisis of survival in the 7 th and 8 th centuries.....	105
16. <i>Əli Rəcəbli.</i> Albaniya sikkələri və onların e.ə. III–I əsrlərdə dövriyyə arealı.....	110
17. <i>Ульвия Гаджиева.</i> Реликвии албанского христианского населения Карабаха в V–XIX вв.....	118
18. <i>Yoko Hirose.</i> Complex perspectives on Nagorno Karabakh: from comparative views between the azerbaijanis and the armenians....	126
19. <i>М.М. Расулова.</i> Предпосылки зарождения связей Кавказской Албании с окружавшим её древним миром.....	145
20. <i>Nuridə Atəşli.</i> Qafqaz amazonları.....	150
21. <i>Зураб Кананчев.</i> К вопросу о времени появления государства Кавказская Албания.....	162
22. <i>Роберт Мобили.</i> Албано-удинская христианская община - основа возрождения Албанской (Кавказской) церкви в Азербайджане.....	165

23. <i>Роберт Мобили.</i> Минералого-геохимические особенности каменных строительных материалов культовых сооружений христианского периода Кавказской Албании.....	173
24. <i>Гудрат Исмаилзаде.</i> Культурный слой Кавказской Албании на памятнике Гаракепектепе в Азербайджане.....	179
25. <i>Francesco Mazzola.</i> Antique Christian Caucasian architecture ecumenical introduction.....	187
26. <i>Məşədixanım Neymət.</i> Tarixin şahidləri (urud epiqrafik yazıları).....	194
27. <i>Arif Mustafayev.</i> Tarixi qaynaqlarda Girdman adının erkən anılması və onun lokallaşdırılması.....	197
28. <i>Arif Məmmədov.</i> Qafqaz Albaniyasının xristian abidələri.....	204
29. <i>Maurizio De Vita.</i> Analysis and restoration of late-antique monuments and historical architectures of Caucasian Albania.....	210
30. <i>Гошгар Гошгарлы.</i> Албаны и Ахеменидский Иран.....	225
31. <i>Sabina Hajiyeva.</i> Architecture of the left-side Caucasian Albania..	231
32. <i>F.M. Muradova.</i> Əskiparada Alban xristian məbədi.....	247
33. <i>Zahidə Məmmədova.</i> Qarabağ bölgəsinin monastır kompleksləri.....	255
34. <i>Азиза Гасanova.</i> Исследование проблем бронзовой металлургии Кавказской Албании.....	266
35. <i>Юнис Насибли.</i> Средневековые христианские пещерные памятники Кешикчидагского хребта.....	277
36. <i>Məhəbbət Paşayeva.</i> “Şahdağ xalqları”nın etnik tarixinə dair.....	286
37. <i>Svetlana Allahverdiyeva.</i> Qafqaz Albaniyası şəhərlərinin memarlığı.....	293
38. <i>Рауф Меликов, Таваккюль Алиев.</i> Об албанском городе Айниана = Йунан.....	304
39. <i>S.Ə. Axundova.</i> Qafqaz Albaniyasının müdafiə memarlığı.....	316
40. <i>Мадина Омаргадиева.</i> Албанские черты в культуре и строительном искусстве древнего Кубачи.....	322
41. <i>Фаиг Бабаев.</i> Материальная культура Северного Азербайджана накануне образования Албанского государства (VII-IV вв. до н.э.).....	334
42. <i>Натиг Алысов.</i> О памятнике Килсели Тепе вблизи селения Абдаллы Габалинского района.....	337
43. <i>Эмиль Искендеров.</i> Некоторые общности материальной культуры античной Кавказской Албании и Иберии.....	342
44. <i>Рафик Сафаров.</i> Новые данные о границах Сюника.....	346
45. <i>A.İ. Ələkbərov.</i> Azərbaycanın cənub-şərq rayonlarında antik dövrlə aid yeni tapıntılar.....	354
Содержание.....	363

**«Mülki Aviasiya»
redaksiyası**